

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ МЕМЕДОВ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 31016/17)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

24 јуни 2021 година

Оваа пресуда е конечна, но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Мемедов против Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (петти оддел), заседавајќи во совет составен од:

Mārtiņš Mits, *Претседател,*
Jovan Plevski,
Ivana Jelić, *судиш,*
и Martina Keller, *заменик секретар на одделот,*

Имајќи ги предвид:

апликацијата (бр.31016/17) против Република Северна Македонија поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на Македонец/државјанин на Република Северна Македонија, г. Фатмир Мемедов („апликант“), на 18 април 2017 година;

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) за наводите за расно мотивирана полициска бруталност и неуспехот на органите за прогон да ги истражат овие наводи, и да се прогласи остатокот од апликацијата за недопуштен;

произнесувањата доставени од Владата и произнесувањата доставени како одговор од апликантот;

коментарите поднесени од Меѓународната група за малцински права, невладина организација со седиште во Лондон, на која од Претседателот на Одделот ѝ беше дозволено вмешување;

Расправајќи на нејавна седница на 3 јуни 2021 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ВОВЕД

1. Случајот се заснова на наводи за расно мотивирана полициска бруталност во однос на апликантот, кој наведува дека е од ромско етничко потекло, и наводниот неуспех на државата да ги испита можните расистички мотиви за делата за кои се жали. Апликантот се повикал на членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3 и/или членот 1 од Протоколот број 12 на Конвенцијата.

ФАКТИ

2. Апликантот е роден во 1981 година и живее во Триер, Германија. Тој пред Судот беше застапуван од страна на Европскиот центар за права на Ромите, невладина организација со седиште во Брисел, на која Претседателот на Одделот ѝ дозволи да го застапува

апликантот и од г-а Кети Јандријеска Јованова, адвокат кој работи во Скопје.

3. Владата на Северна Македонија („Владата“) беше застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Донова.

4. Фактите за случајот, изнесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

А. Настан од 5 мај 2013 година

5. Околу 21:30 часот полициски службеници кои биле припадници на единицата „Алфа“ интервенирале во ромската населба Топаана во Скопје, со цел да лишат од слобода осуден бегалец осомничен дека со нож нападнал трето лице.

6. Според Владата (поткрепено со писмени изјави на неколку полициски службеници вклучени во инцидентот), откако осомничениот бил лишен од слобода, група локални жители (првично околу дваесет или триесет лица, а подоцна сто лица) се собрале околу полицискиот автомобил, во кој имало службено оружје и друга опрема. Некои од групата се обиделе да го извлечат осомничениот од автомобилот. Толпата употребила навредливи зборови и започнала да фрла со камења и други тврди предмети кон припадниците на полицијата и автомобилот. Повеќе полициски службеници (педесет, според апликантот) биле распоредени на местото на настанот. Полициските службеници наредиле толпата да се разотиде; оние кои не ја испочитувале наредбата биле турнати наназад кон две блиски локални продавници. Пет лица биле лишени од слобода внатре во продавниците, вклучувајќи го и апликантот. Во инцидентот биле повредени двајца припадници на полицијата, а оштетен бил и полициски автомобил.

7. Според апликантот, неколку припадници на полицијата влегле во продавницата и започнале да ги навредуваат и физички да ги напаѓаат присутните (четири лица, вклучувајќи го и апликантот). Тие ги удирале со тупаници и со палки по главите и по телото. Еден од припадниците на полицијата, наводно, му рекол на апликантот: „Ќути, пичка ти матер циганска!“ Апликантот постојано приговарал, додека се обидува да објасни дека тој бил припадник на Армијата. Тој ниту се спротивставувал ниту ги нападнал полициските службеници.

8. Апликантот бил лишен од слобода во полиција во 22:30 часот. Според полициските записници, тој имал „видливи повреди на рацете, вратот и грбот“. Записниците содржеле и белешки од лекар, потврдувајќи „нормален“ крвен притисок, нормално отчукување на срцето и нормално дишење. Следниот ден во 19:40 часот апликантот

бил изведен пред истражен судија. Според апликантот, тој бил ослободен на 7 мај 2013 година во 3:30 часот наутро.

Б. Медицински докази

9. Во медицинскиот извештај од 7 мај 2013 година било наведено дека на апликантот му била дијагностицирана *contusio corporis*, на што укажувале модринките на горниот десен дел од градниот кош (долги 11-12 см) и на левото рамо (долги 22-23 см), очигледно нанесени од удар со палка. Главата на апликантот била дополнително осетлива на допир. Во медицинскиот извештај од 9 мај 2013 година биле наведени модринки на главата, вратот и градите на апликантот. Во последователните медицински извештаи било наведено и дека на апликантот му било дијагностицирано во вид на страдање, *inter alia*, и посттрауматско стресно нарушување. Апликантот, како поткрепа на неговите жалбени наводи во апликацијата пред Судот, доставил и фотографии со модринки на горниот десен дел од градниот кош, левото рамо, вратот и грбот.

В. Други релевантни докази

10. Во извештајот од 7 мај 2013 година во врска со употребата на сила за време на инцидентот, претпоставен од Министерството за внатрешни работи („Министерството“) ги потврдил настаните што следеле веднаш по лишувањето од слобода на осудениот бегалец и прецизирал дека апликантот бил виден како стои покрај полицискиот автомобил во времето кога пристигнало засилувањето. Иако извештајот потврдил дека била употребена пропорционална сила врз неколку лица, тој сепак не содржел конкретни информации за било каква сила употребена врз апликантот. Слични наводи биле изнесени и од Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди при Министерството за внатрешни работи („Секторот“) во посебен извештај од 12 септември 2013 година, што му бил доставен на првостепениот јавен обвинител во врска со кривичната пријава на апликантот (види параграфи 13-21 подолу).

Г. Постапка против апликантот

11. Со кривична пријава од 6 мај 2013 година, Министерството го обвинило апликантот, заедно со уште четири лица, за напад на полициски службеник, во врска со инцидентот од 5 мај 2013 година. Во пријавата се тврдело дека тој фрлал камења и други тврди предмети кон полицискиот автомобил и полициските службеници.

12. Со решение од 10 јуни 2013 година, истражен судија ја запрел истрагата откако јавниот обвинител ги повлекол обвиненијата против обвинетите поради недостаток на докази дека тие го сториле наводното кривично дело.

Д. Постапка во врска со наводната расно мотивирана полициска бруталност

13. По барање на, меѓу другите, апликантот, на 20 јуни 2013 година, Хелсиншкиот комитет за човекови права во Скопје поднел претставка до Секторот во врска со, *inter alia*, силата што ја користеле полициските службеници во инцидентот од 5 мај 2013 година.

14. На 5 јули 2013 година, Секторот го потврдил настанот како опишан во параграф 6 погоре. Понатаму, било наведено дека полицијата употребила физичка сила при лишувањето од слобода на оние за кои постоело сомнение дека учествувале во немирите и се утврдило дека физичката сила била законита и пропорционална. Повеќе детали во врска со ова биле дадени во однос на три лица, не вклучувајќи го апликантот. Слични информации покасно биле доставени и до Европскиот центар за правата на Ромите, како одговор на нивното барање.

15. На 10 септември 2013 година, апликантот, преку неговиот адвокат, до Секторот се пожалил дека полициски службеници го тепале и го навредувале во локалната продавница во близина на неговата куќа. Тој тврдел дека реакцијата на полициските службеници на неговите укажувања дека не смеат така да постапуваат била испровоцирана од фактот дека тој има ромско потекло. Според тоа, тој бил дискриминиран врз основа на неговото етничко потекло. Неговите повреди биле потврдени со медицинска документација и фотографии (види параграф 9 погоре). Тој се жалел дека бил жртва на малтретирање, тортура и насилство. Со оглед на претходните дописи во врска со ова прашање (види параграф 14 погоре), Секторот одговорил дека нема да врши било каква понатамошна истрага.

16. На 28 март 2014 година, апликантот, преку неговиот адвокат, поднел кривична пријава против полициските службеници (од кои шестмина биле идентификувани), поради, *inter alia*, малтретирање, тортура, насилство и расна дискриминација, сите казниви според Кривичниот законик, а во врска со настаните од 5 мај 2013 година. Тој ги повторил наводите што ги изнел претходно (види параграфи 7 и 15 погоре) и ги доставил достапните материјали (види параграфи 9, 12 и 14 погоре). Тој исто така побарал јавниот обвинител да ги испита засегнатите полициски службеници и тројцата сообвинети во врска со

предметниот инцидент, во постапката против апликантот (види параграф 11 погоре).

17. На 29 ноември 2014 година, јавниот обвинител ја отфрлил кривичната пријава, сметајќи дека наводните кривични дела не биле предмет на гонење од страна на државата. Во врска со „повредите што [апликантот] ги претрпел ...“ јавниот обвинителот сметал дека „[обвинетите] ја вршеле својата должност врз основа на претходна наредба ...“. Потпирајќи се на достапните докази, јавниот обвинителот утврдил дека, *inter alia*, полициската интервенција што била предмет на кривичната пријава била законска. По изјавената жалба од апликантот, вишиот јавен обвинител ја укинал одлуката и му наложил на основниот јавен обвинител да ја продолжи истрагата, да го испита апликантот и да го земе предвид фактот дека истрагата во врска со него била запрена.

18. На 25 март 2016 година, со оглед на неактивноста на основниот јавен обвинител, апликантот побарал од вишиот јавен обвинител тој да ја преземе истрагата, барање кое на 27 април 2016 година било отфрлено. Со допис од 31 март 2016 година, адвокатот на апликантот го известил надлежниот јавен обвинител дека апликантот бил во Германија од 2015 година, каде што поднел барање за азил врз основа на наводното малтретирање од страна на полицијата во врска со неговата кривична пријава.

19. Со решение од 17 март 2017 година, основниот јавен обвинител повторно ја отфрлил кривичната пријава. Врз основа на достапниот материјал, јавниот обвинител утврдил дека апликантот бил лишен од слобода затоа што претходно бил идентификуван како еден од оние кои ги попречувале полициските службеници во извршувањето на нивните должности. Шестемината обвинети полициски службеници (види параграф 16 погоре), кои јавниот обвинител ги испитал, негирале дека го лишеле од слобода апликантот. Во решението било нотирано дека полициските службеници на кои апликантот им бил предаден од припадниците на единицата „Алфа“ и кои го пренеле во полициската станица, не примениле никаква физичка сила врз него. Дека тој во текот на настанот се здобил со видливи повреди било утврдено врз основа на полициските записници од неговото лишување од слобода (види параграф 8 погоре). Во решението, исто така, било наведено дека истрагата во врска со апликантот била запрена затоа што полициските службеници не можеле да потврдат дека во критичното време и место апликантот ги спречил во извршувањето на нивните должности. На крај, апликантот не бил сослушан затоа што ја напуштил државата. На 31 мај 2017 година, вишиот јавен обвинител повторно ја прифатил жалбата на апликантот и му наредил на основниот јавен обвинител да

ја продолжи истрагата. Вишиот јавен обвинител утврдил дека основниот јавен обвинител не ги утврдил правилно фактите, особено оние во врска со околностите поврзани со лишувањето од слобода на апликантот и со тоа дали против него била употребена сила.

20. Во јуни 2018 година, надлежниот јавен обвинител повикал и сослушал неколку полициски службеници, вклучително и шестемината посочени припадници на полицијата, кои наводно биле вклучени во настаните што биле предмет на пријавата на апликантот. Во јануари 2019 година, обвинителот го сослушал апликантот, кој ги повторил своите жалбени наводи за полициска бруталност и употребата на навредливи зборови во врска со неговото ромско потекло. Тој исто така додал дека после предметните настани, луѓе во цивилна облека честопати им се обраќале нему и на неговата сопруга барајќи да ја повлече кривичната пријава против полицијата.

21. На 7 октомври 2019 година, основниот јавен обвинител ја отфрлил кривичната пријава, не наоѓајќи докази дека „обвинетите или кој било друг присутен полициски службеник користел физичка сила против [апликантот] или дека на друг начин му предизвикале ментално страдање поради неговото ромско потекло“. Јавниот обвинител понатаму утврдил дека во службената полициска евиденција било забележано дека „сите случаи на употреба на сила на критичниот ден биле [законски]. Употребата на физичка сила во продавницата не била потврдена со соодветни официјални документи, бидејќи околностите под кои таа била применета не дозволиле да се преземат други официјални мерки, имено идентификација и проценка на употребаната сила. Во однос на предметниот случај, Секторот исто така утврдил дека употребената сила била оправдана, пропорционална и [законска]. По деталната истрага ... невозможно е со сигурност да се утврди кога, како и каде [апликантот] на критичниот ден ги здобил телесните повреди. Жртвата исто така не е во можност да ги препознае полициските службеници кои, според него, му нанеле телесни повреди“. На 27 јануари 2020 година, вишиот јавен обвинител ја одбил жалбата на апликантот и ја потврдил одлуката на основниот јавен обвинител.

Ѓ. Граѓанска постапка заради наводна дискриминација

1. Постапка против Министерството

22. На 15 април 2016 година, апликантот покренал постапка за надомест на штета против Министерството, тврдејќи дека според Законот за спречување и заштита од дискриминација, како *lex specialis*, тој бил жртва на расно мотивирано несоодветно постапување од страна

на полицијата (види параграфи 7 и 15 погоре). Тој додал дека неговите соседи, кои биле Роми, честопати биле предмет на вербални и психички напади од страна на полицијата.

23. За време на постапката, судот ги сослушал следниве лица: тројца полициски службеници кои негирале дека употребиле било каква сила врз апликантот (види параграф 19 погоре); Ф.Б. (еден од сообвинетите во постапката против апликантот; види параграф 11 погоре), кој потврдил дека бил во продавницата во времето кога влегле полициските службеници и почнале да ги тепаат присутните (вклучувајќи го и апликантот) и употребувале навредлив говор поврзан со нивното ромско потекло; и таткото на апликантот, кој го набљудувал инцидентот од близина и ја потврдил употребата на навредлив говор од страна на полицијата. Судот, исто така, ги извел како докази видео снимките од настаните во продавницата што биле емитувани во тоа време од неколку ТВ-канални; Министерството не било во можност да ги прикаже оригиналните снимки од видео надзорот, што ги одзело по предметните настани. Како што било наведено од судот, на снимката од видеото се гледало како полицијата тепа лице во продавницата, но ликот бил заматен. Според тоа, не можело да се утврди дали тоа лице бил апликантот. Судот исто така ги извел како докази меѓународните извештаи во врска со состојбата на Ромите во државата (види параграф 28 подолу).

24. На 4 декември 2018 година, Основниот суд Скопје го одбил тужбеното барање на апликантот против Министерството. Иако ги сметал за веродостојни изјавите на сведоците дека полицијата го удирала апликантот во продавницата, судот не нашол факти и докази дека полицијата го дискриминирала поради неговото ромско потекло. Во врска со ова, било наведено дека полициската интервенција се случила во населба населена претежно со Роми. Тоа го објаснувало фактот дека сите лица кои биле лишени од слобода во инцидентот биле Роми. Понатаму, полицијата не била селективна и ги лишила од слобода сите што биле дел од толпата и влегле во продавницата по полициската интервенција. Апликантот, кој бил дел од таа толпа и бил агресивен, исто така бил лишен од слобода. Основниот суд не им дал никаква тежина на изјавите на сведоците, во кои било наведено дека полициските службеници користеле навредлив говор, сметајќи дека тие се пристрасни и неконзистентни со другите докази. Основниот суд заклучил и дека на апликантот му било овозможено да бара надомест на штета по било која друга основа. Во својата одлука од 4 април 2019 година, Апелациониот суд во Скопје ја потврдил таа одлука и ја одбил жалбата поднесена од апликантот во врска со оценката на доказите и пристапот кон товарот на докажување.

2. Постапка против обвинителството

25. На 27 јануари 2017 година, апликантот покренал граѓанска постапка согласно Законот, против јавното обвинителството, барајќи надомест на нематеријална штета што произлегува од неуспехот да се истражат неговите наводи за полициска бруталност, за разлика од сличните пријави поднесени од други лица во март 2014 година. Во текот на постапката, апликантот безуспешно барал да бидат изведени како докази статистички податоци; обвинителството тврдело дека таквите податоци во врска со истрагите што биле во тек, се доверливи и не можат да бидат обезбедени.

26. На 21 ноември 2018 година, Основниот суд во Скопје го одбил барањето на апликантот, сметајќи дека тековната истрага била спроведена во согласност со важечките правила. На 13 јуни 2019 година, Апелациониот суд Скопје ја потврдил таа одлука.

27. На 31 јули 2019 година, апликантот ги оспорил горенаведените одлуки пред Уставниот суд, барајќи од него да утврди дека јавниот обвинител го дискриминирал врз основа на неговото ромско потекло. За исходот од оваа постапка не беа доставени информации.

РЕЛЕВАНТЕН МЕЃУНАРОДЕН МАТЕРИЈАЛ

28. Релевантниот меѓународен материјал на кој упатил апликантот во врска со состојбата на Ромите во Северна Македонија е опишан во *X and Y v. North Macedonia* (бр. 173/17, §§ 28 и 29, 5 ноември 2020 година).

ПРАВО

I. НАВОДНА ДИСКРИМИНАЦИЈА

29. Апликантот се жалел дека малтретирањето од страна на полицијата било расно мотивирано и дека обвинителството не ја исполнила неговата обврска да ги истражи можните расистички мотиви. Апликантот исто така тврдеше дека малтретирањето од страна на полицијата и неуспехот на властите да обезбедат ефективна истрага се резултат на институционален расизам („институционален анти-циганизам“). Тој се повика на членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3 од Конвенцијата и членот 1 од Протоколот број 12 на Конвенцијата. Во неговите поднесоци од 4 октомври 2019 година, апликантот изнесе наводи по основ на членот 1 од Протоколот бр. 12 на Конвенцијата и/или членот 14 во врска со членот 6 од Конвенцијата,

поради тоа што граѓанските судови не успеале соодветно да го распоредат товарот на докажување. Овие одредби гласат:

Член 14

„Уживањето на правата и слободите утврдени во Конвенцијата треба да се обезбеди без никаква дискриминација заснована врз која било основа, како што се пол, раса, боја на кожа, јазик, религија, политичко или друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, имот, раѓање или друг статус.“

Член 1 од Протоколот бр. 12

“1. Уживањето на секое право утврдено со закон ќе биде обезбедено без дискриминација врз која било основа, како што се пол, раса, боја, јазик, религија, политичко или друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, имот, раѓање или друг статус.

2. Никој не смее да биде дискриминиран од страна на јавен орган по која било основа, како што е наведено во став 1.“

А. Опсег на случајот

30. И покрај отсуството на каков било приговор од страна на Владата во врска со применливоста на членот 14 од Конвенцијата, Судот ќе се осврне и на прашањето на компатибилноста *ratione materiae* во светло на релевантната судска пракса (види, меѓу многу други случаи, *Konstantin Markin v. Russia* [GC], бр. 30078/06, § 124, ECHR 2012 (извадоци) и *Carson and Others v. the United Kingdom* [GC], бр. 42184/05, § 63, ECHR 2010).

31. Судот ги нотира повредите на апликантот констатирани во полициските извештаи и медицинските докази, кои не биле оспорени од јавниот обвинител (види параграфи 8, 9, 17, 19 и 21 погоре) или од Владата. Понатаму, наоѓа дека, спротивно на тврдењата на Владата, тие се доволно сериозни за да го достигнат прагот на суровост, потребен согласно членот 3. Во такви околности, Судот смета дека предметните жалбени наводи спаѓаат во опсегот на членот 3 од Конвенцијата и дека членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3 е применлив за овој случај.

32. Во светло на горенаведеното и истакнувајќи дека значењето на дискриминацијата во членот 1 од Протоколот број 12 е идентично со она во членот 14 (види *Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina* [GC], бр. 27996/06 и 34836/06, § 55, ECHR 2009 и *Baralija v. Bosnia and Herzegovina*, бр.30100/18, § 45, 29 октомври 2019 година), Судот ќе ги испита жалбените наводи за дискриминација на апликантот исклучиво од аспект на членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3, поради што нема потреба од оценка на истите согласно членот 1 од

Протоколот бр. 12 (види *X and Y v. North Macedonia*, цитиран погоре, § 64 и *Cazacliu and Others v. Romania* (одлука), бр. 63945/09, §§ 161 и 162, 4 април 2017 година). Исто така, Судот нема да ги разгледа одделно подоцнежните жалбени наводи на апликантот, истакнати во поднесоците од 4 октомври 2019 година (види параграф 29 погоре), кои се тесно поврзани и апсорбирани во жалбените наводи на апликантот што треба да се испитаат согласно членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3 (види, *mutatis mutandis*, *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. Romania* [GC], бр. 47848/08, § 156, ECHR 2014 и *Cazacliu and Others*, цитирани погоре, 90, 162 и 165).

Б. Претходни прашања

1. Поднесоци на странките

33. Владата тврдеше дека наводите на апликантот се преуранети затоа што истрагата (започната после повеќе од десет месеци по наводниот инцидент, што го направило невозможно секое ново вештачење на повредите на апликантот) и граѓанската постапка сè уште биле во тек кога Владата го доставила своето произнесување. Во документ од 16 март 2020 година, кој ги содржи Владињите коментари на ажурираните факти од страна на апликантот, Владата, за прв пат, истакна приговор за неискористување на домашните правни лекови во врска со постапката на апликантот пред Уставниот суд (види параграф 27 погоре).

34. Алтернативно, доколку Судот оцени дека истрагата била неефикасна, Владата тврдеше дека апликацијата е поднесена надвор од шестмесечниот рок, кој, според неа, започнал да тече најдоцна на 27 април 2016 година (види параграф 18 погоре), кога апликантот требало да стане свесен за нејзината неефикасност. Последователните чекори во постапката не може да се сметаат за нов развој на настаните, кои можеле да ја „оживеат“ процесната обврска на државата по овој основ.

35. Апликантот ги оспори приговорите на Владата за неискористување на домашните правни лекови и непочитување на рокот од шест месеци. Фактот дека апликацијата била поднесена додека истрагата сè уште траела, не било пречка Судот да ги испита неговите жалбени наводи. Тој понатаму тврдеше дека рокот од шест месеци, доколку воопшто е применлив во овој случај, може да се смета дека започнал да тече од 17 март 2017 година, датумот кога основниот јавен обвинител ја отфрлил неговата кривична пријава (види параграф 19 погоре).

2. Проценка на Судот

(а) Неискористување на домашните правни лекови

36. Судот констатира дека кривичната истрага од страна на јавниот обвинител, како и граѓанската постапка што ја покренал апликантот, завршија по изнесенiot приговор за неискористување на домашните правни лекови. Соодветно на тоа, приговорот на Владата за неискористување на домашните правни лекови во врска со тие постапки ја изгуби својата релевантност (види *Molla Sali v. Greece* [GC], бр. 20452/14, § 90, 19 декември 2018 година; *Samoylov v. Russia*, бр. 64398/01, §39, 2 октомври 2008 година; и *Kopylov v. Russia*, бр. 3933/04, §119, 29 јули 2010 година). Што се однесува до приговорот на Владата во врска со постапката пред Уставниот суд (види параграф 27 погоре), Судот утврди дека, од причини кои се наведени во случајот *Khlaifia and Others v. Italy* ([GC], бр. 16483/12, § 52, 15 декември 2016 година), и кои исто така важат за овој случај, Владата го изгуби правото да се потпира на основите, кои не биле изнесени во првичниот приговор по основ на неискористеноста на правните лекови (види, обратно, *Strezovski and Others v. North Macedonia*, бр. 14460/16 и 7 други, §35, 27 февруари 2020 година).

37. Со оглед на претходното, приговорот на Владата поднесен во врска со неискористеноста на домашните правни лекови мора да биде одбиен.

(б) Усогласеност со шестмесечното правило

38. Релевантните принципи на судската пракса во врска со шестмесечното правило се утврдени во *Mocanu and Others v. Romania* ([GC], бр. 10865/09 и 2 други, §259-66, ECHR 2014 (извадоци)).

39. Осврнувајќи се на овој случај, Судот смета дека апликантот се жалел пред домашните органи на ажурен начин. Судот не ги оцени за убедливи аргументите на Владата, дека времето што поминало помеѓу инцидентот и кривичната пријава на апликантот имало влијание врз текот на истрагата. Органите на прогонот, всушност, не ги споменале ваквите согледувања во нивните одлуки. Судот понатаму констатира дека во текот на истрагата, апликантот, преку неговиот адвокат, одржувал редовен контакт со властите, покажувајќи активен интерес за постапката (види, обратно, *Deari v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* (одлука.), бр. 54415/09, §§48 и 49, 6 март 2012 година). Фактот што апликантот чекал некое време, додека траела истрагата пред тој да ја поднесе апликацијата до Судот не може да биде на негова штета. Ова е така затоа што Судот не може да ги обвини апликантите за тоа што верувале во системот, поклонувајќи им верба

на надлежните домашни органи чекајќи го понатамошниот прогрес пред да поднесат апликација до Судот, сè додека постоела реална можност, врз основа на информациите што ги добиле од надлежните органи, истражните мерки да имаат напредок (види *Burlya and Others v. Ukraine*, бр. 3289/10, § 111, 6 ноември 2018 година).

40. Во светло на горенаведеното, Судот смета дека апликацијата не е поднесена вон рок. Затоа приговорот на Владата мора да биде одбиен.

В. Процедурален аспект: дали државата ја исполнила својата обврска да ги испита можните расистички мотиви

1. Допуштеност

41. Владата не поднесе било каков друг приговор во однос на допуштеноста на овој дел од апликацијата.

42. Судот смета дека овој дел од апликацијата не е очигледно недопуштен во смисла на членот 35 став 3 (а) од Конвенцијата. Друга причина за прогласување за недопуштена не е утврдена. Затоа, мора да се прогласи за допуштена.

2. Основаност

(а) Поднесоци на странките

43. Апликантот повтори дека јавниот обвинител пропуштил да ја испита можноста тепањето на апликантот од страна на полицијата да било расно мотивирано.

44. Според Владата, апликантот ја поткопал ефикасноста на истрагата со оглед на тоа што тој ја напуштил државата набргу откако ја поднел кривичната пријава. Сепак, јавниот обвинител ги идентификувал и испитал посочените полициски службеници, кои претходно немале кривично досие. Иако првично имало одредени периоди на неактивност, основниот јавен обвинител потоа бил поактивен и презел низа истражни мерки. На крај, граѓанските судови ги донеле своите одлуки навремено и дале доволно релевантни и образложени причини за одбивањето на тврдењата на апликантот за дискриминација.

(б) Оценка на Судот

45. Релевантните принципи на Конвенцијата во врска со обврската на државата да ги испита можните расистички мотиви на третман кој е забранет согласно членот 3 од Конвенцијата, се сумирани во *B.S. v. Spain* (бр. 47159/08, §§58 и 59, 24 јули 2012 година).

46. Судот на почетокот констатира дека не е повикан да се изјасни за тоа дали истрагата спроведена од обвинителството е во согласност со барањето за ефективност согласно членот 3. Неговото испитување на наводите по овој основ е ограничено на проценката дали органите на прогонот на државата повикана на одговорност пропуштиле да истражат можна врска помеѓу наводните расистички ставови од страна на полицијата и насилните дејствувања за кои апликантот тврди дека се извршени врз него.

47. Судот констатира дека во поднесокот од септември 2013 година до Секторот, апликантот тврдел дека, кога бил лишен од слобода во продавницата, бил вербално нападна од полицијата во врска со неговото ромско потекло (види параграф 15 погоре). Во кривичната пријава до јавниот обвинител од март 2018 година, тој ги спомнал расистичките навреди што полицијата наводно му ги упатила, како што се „Кути, пичка ти матер циганска!“ (види параграфи 7 и 16 погоре). Неговата изјава останала доследна и во неговото усно сведочење од јануари 2019 година, датумот на неговото прво сослушување пред јавниот обвинител (види параграф 20 погоре). Тој, исто така, ги покренал обвинувањата за расните навреди, во неговата граѓанска постапка против Министерството во април 2006 година (види параграф 22 погоре).

48. Судот смета дека и покрај тоа што се чинат веродостојни (види, обратно, *X and Y v. North Macedonia*, цитиран погоре, § 76), таквите наводи не биле темелно разгледани од органите на прогонот, чија што истрага била ограничена на наводна употреба на сила врз апликантот и покрај тоа што расистичките мотиви зад настаните во врска со кои се жалел, се казниви според одредбите на домашното кривично законодавство (види параграф 16 погоре). Во врска со ова, јавниот обвинител не испитал ниту еден сведок предложен од апликантот; тие сведоци биле присутни во продавницата во конкретното време и можеле да дадат информации од прва рака за настаните. Не се тврдеше дека имало било каква причина за овој пропуст. Навистина, во граѓанската постапка во врска со тужбата за дискриминација на апликантот против Министерството, надлежниот суд ги сослушал Ф.Б. и од таткото на апликантот, како очевидци на неговото лишење од слобода. Тие ја потврдиле наводната употреба на навредлив говор од страна на полицијата, но граѓанските судови не ги зеле предвид нивните изјави, сметајќи ги како пристрасни и контрадикторни со другите докази (види параграфи 23 и 24 погоре). Ништо не укажува на тоа дека изјавите на овие сведоци како докази и наодите на граѓанските судови во врска со нивната кредибилност, играле било каква улога во конечната одлука на јавниот обвинител, која уследила

по постапката за надомест на штета против Министерството (види параграфи 21 и 24 погоре). Понатаму, не беше дадено никакво објаснување во врска со наводите за расни навреди, кои, како што е наведено погоре, апликантот постојано ги изнесувал пред јавниот обвинител. Тој само накратко констатирал дека немало докази дека „обвинетите или кој било друг присутен полициски службеник ... на друг начин предизвикал [кај апликантот] ментално страдање во однос на неговото ромско потекло“ (види параграф 21 погоре).

49. Во врска со горенаведеното, Судот смета дека органите за прогон, единствените органи кои имаат надлежност да испитуваат можни расистички мотиви, не ја исполниле својата должност согласно членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3, да ги превземат сите можни чекори за да се утврди дали дискриминаторски став можеби имал улога во настаните или не.

50. Според тоа, има повреда на членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3 во неговиот процедурален аспект.

Г. Наводи за расно мотивирана полициска бруталност

1. Поднесоци на странките

51. Владата тврдеше дека апликантот не докажал на ниво на соодветен стандард на докажување, дека полицијата му ги нанела повредите неведени во полицискиот извештај. Во врска со ова, таа се осврна на немирите што ја предизвикале полициската интервенција и последователното лишување од слобода на апликантот. Владата сепак тврдеше дека „третманот во конкретниот случај [бил] извршен во рамките на легитимна полициска акција за време на која полицијата ... [можеби] постапила правилно или не, во преземањето мерки насочени кон обезбедување успех на акцијата и гарантирање на безбедноста и на полициските службеници и на насилната толпа“. Доколку Судот утврди дека наводите на апликантот за малтретирањето од страна на полицијата биле основани, немало ништо што укажува дека таквиот третман („или можна грешка од страна на полицијата“) бил („намерен“ и) расно мотивиран. Полициската акција во овој случај, како и со секоја друга слична акција „во потрага по избегани осуденици или други бегалци од правдата“, била извршена во согласност со законот, системските мерки и оперативните аранжмани. На крај, Владата се осврна на правната рамка, административните мерки и преземените чекори во пракса што покажале отсуство на каква било институционална дискриминација, особено против Ромите.

52. Апликантот тврдеше дека неговиот случај треба да се испита во светло на „општата клима на институционален анти-циганизам во

рамките на домашните органи надлежни за спроведување на законот“. Со оглед на отсуството на било какви докази дека тој „бил вклучен во немирите или претставувал закана за безбедноста на полициските службеници“, употребата на сила од страна на полицијата била арбитрерна. Следните фактори покажуваат дека тој имал *prima facie* случај во кој бил жртва на дискриминирачка полициска бруталност: неговата повреда за време на „невообичаено големата полициска акција во позната ромска населба“; целиот контекст и „екстремната природа“ на полициската акција од 5 мај 2013 година; фактот дека тој бил лишен од слобода во блиската продавница откако полицијата го лишила од слобода бегалецот; употребените расни навреди од страна на припадниците на полицијата при лишувањето од слобода; и информациите за наводна полициска злоупотреба на Ромите во државата повикана на одговорност содржани во извештаите на меѓународните тела (види параграф 28 погоре). Дополнително, Владата не успеа, да докаже дека слични интервенции и акции се случиле и во не-ромски населби или дека истрагите за наводно малтретирање на лица од не-ромско потекло биле „приближно бавни и неубедливи“. Апликантот, исто така, упати на случаи поврзани со Роми пред Судот против државата повикана на одговорност и го покани при одлучувањето да го земе и тоа предвид.

2. Вмешувач (Меѓународна група за малцински права)

53. Вмешувачот коментираше за релевантните правни принципи, праксата на Судот - особено за односот помеѓу членот 14 и членот 1 од Протоколот бр. 12 кон Конвенцијата и поврзаните прашања со стандардот и товарот на докажување и релевантната литература што е основа за забраната на дискриминација, особено забраната на институционална (или структурна) дискриминација (или расизам).

3. Оценка на Судот

54. Задачата на Судот е да утврди дали расизмот бил или не бил причински фактор во спорното однесување на полициските службеници, кој што може да предизвика повреда на членот 14 од Конвенцијата во врска со членот 3 (види *Stoica v. Romania*, бр. 42722/02, § 118, 4 март 2008 година, и *Ciorcan and Others v. Romania*, бр. 29414/09 и 44841/09, § 160, 27 јануари 2015 година).

55. Во врска со ова, апликантот и пред домашните органи и пред Судот, тврдеше дека малтретирањето од страна на полицијата се случило за време на неговото лишување од слобода во продавницата во „добро познатата“ ромска населба, каде полицијата претходно интервенирала со цел да лиши од слобода пријавен бегалец кој бил

Ром. Меѓу страните не беше спорно дека потерата по бегалецот предизвикала нереди од поголеми размери (описано од апликантот како „немири“ - види параграф 52 погоре), што резултирало со повреда на двајца полициски службеници и оштетување на полициски автомобил. Ниту пак, меѓу странките беше спорна бројноста, како на локални жители вклучени во тие настани (до сто жители), така и во однос на последователното полициското засилување (педесет полициски службеници) (види параграф 6 погоре). Покрај тоа, не беа истакнати наводи дека планирањето и спроведувањето на подоцнежната полициска акција насочена кон оние кои наводно биле вклучени во нередите, се засновала на етничкото (ромско) потекло на локалните жители. Од достапниот материјал, Судот исто така не најде докази дека полициската акција, која била како одговор на насилната реакција на локалните жители, била под влијание на ромското потекло на жителите (види, обратно, *Lingurar v. Romania* [Comittee], бр. 48474/14, §§ 75 и 76, 16 април 2019 година). Општите информации од меѓународните фактори за наводно полициско малтретирање на Ромите во државата повикана на одговорност не покажуваат дека ромската заедница се соочува со институционализиран расизам (види, *ibid*, § 80). Понатаму, иако потенцијално релевантно, тоа е недоволна основа за заклучок дека во конкретните настани во случајот, станува збор за расно мотивирано полициско малтретирање (види *X and Y v. North Macedonia*, цитирани погоре, § 73; *Nachova and Others v. Bulgaria* [GC], бр. 43577/98 и 43579/98, § 155, ECHR 2005-VII; и *Bekos and Koutropoulos v. Greece* бр. 15250/02, § 66, ECHR 2005-XIII (извадоци)).

56. Судот, исто така, констатира дека апликантот не тврдеше дека припадниците на полицијата не лишила од слобода ниту едно лице кое не било од ромско потекло, а за кое постоело сомневање, како за апликантот, дека учествувало во „немирите“ (види *B.S. v. Spain*, цитиран погоре, §61). Дека полицијата не била селективна при лишувањето од слобода на осомничените, утврдиле и домашните граѓански судови кои постапувале по тужбеното барање на апликантот против Министерството (види параграф 24 погоре).

57. Што се однесува до наводите за употребени расни навреди против апликантот од страна на припадниците на полицијата при лишувањето од слобода, Судот смета дека доказите во тој поглед не можат да се земат, сами по себе и во отсуство на други докази во поткрепа релевантни за случајот на апликантот, како доволен основ за да може да се заклучи дека државата е одговорна за расистичко малтретирање (види *Nachova and Others*, цитирано погоре, §153).

58. Судот ги испита и преостанатите наводи на апликантот, но утврди дека тие не можат да доведат до поинаков заклучок.

59. Според тоа, жалбените наводи на апликантот по овој основ се очигледно неосновани и мора да бидат отфрлени во согласност со членот 35 став 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 НА КОНВЕНЦИЈАТА

60. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или нејзините Протоколи, и ако домашното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично обештетување“.

A. Штета

61. Апликантот побара 24.000 евра како надомест на нематеријалната штета предизвикана од душевното и физичкото страдање како резултат на наводните повреди.

62. Владата го оспори ова барање како прекумерно и го покани Судот да му досуди на апликантот помал износ доколку не утврди повреда по сите основи.

63. Одлучувајќи врз правична основа, Судот му досудува на апликантот 3.000 евра за нематеријална штета, плус кој било данок што може да се наплати.

B. Трошоци

64. Апликантот не поднесе никакво барање во врска со трошоците.

65. Соодветно на тоа, Судот не досудува износ по овој основ.

B. Затезна камата

66. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ги прогласи*, жалбените наводи по основ на членот 14 во врска со членот 3 од Конвенцијата, во однос на наводниот неуспех на надлежните органи на државата, да ги истражат наводите на апликантот за расно мотивирана полициска бруталност, за допуштени, а остатокот од апликацијата за недопуштена;

2. *Утврди* дека има повреда на членот 14 во врска со членот 3 од Конвенцијата заради неуспехот на надлежните органи на државата да ги истражат наводите на апликантот за расно мотивирана полициска бруталност;

3. *Одлучи*

(а) дека државата треба да му плати на апликантот, во рок од три месеци, 3.000 евра (три илјади евра), плус кој било данок што може да се наплати, по основ на нематеријална штета, што треба да се конвертираат во националната валута на државата по стапката што важи на денот на исплатата;

(б) дека од истекот на гореспоменатите три месеци до исплатата ќе се плати затезна камата на горенаведениот износ по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка за наведениот период плус три процентни поени;

4. *Го одби* остатокот од барањето на апликантот.

Изготвено на англиски јазик, и објавено во писмена форма на 24 јуни 2021 година, согласно членот 77 став 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Martina Keller
Заменик секретар

Mārtiņš Mits
Претседател